

VONALISMERET II. – ALAP MINTA

VONALISMERET

2. Vonalismeret, Hajózási szabályzat, RIS helye a hajóvezetésben

A hajó/kötélék haladásának (az utazásnak) dinamikus része a forgalmi helyzetből adódó műveletek módszerének, módjának eldöntése. Ezek a döntések elsősorban a találkozások (helyadás helye és módja), az ehhez kapcsolódó le- és felvárások, előzések, fordítások, kötélműveletek, hajóműveletek.

Ezek a döntések négy fő forrás alapján hozhatók meg:

- a vonalismeret, amely az érintett terület **1. fejezetben** megismert tulajdonságainak és a helyszínek pontos ismeretét jelenti, azaz a szükséges műveletek elvégzésére alkalmasságról döntés képessége;
- a megfelelő pályagörbe megvalósítására való képesség;
- a találkozások, előzések biztonságos lebonyolíthatóságának előzetes felmérési képessége;
- a közlekedésünket korlátozó akadályokhoz (hajóút méretei, hatósági korlátozások, üzemrendek sajátosságai, meteorológiai viszonyok, más hajók tevékenysége) való alkalmazkodás képessége.

A hagyományos vonalismeret a saját megfigyelések túlsúlyán alapul, azaz számos (szétszórót) adathalmaz áll rendelkezésre, ezeket a hajó vezetőjének magának kell szintetizálnia (pl. a térkép és a radarkép).

A **RIS** fejlődésével együtt a vonalismeret is átalakul, mivel az eddig szétszórót adathalmaz egy **célirányosan kialakítandó dinamikus döntéstámogató rendszerré formálódik**, ami mentesíti a hajó vezetőjét számos részlet információ megjegyzésének kényszerétől, teret adva a műveletekre és kommunikációra koncentrálnak.

A **Hajózási Szabályzat** a vízi közlekedés rendje, azaz azon szabályokat tartalmazza, ami a konkrét helyzetek fizikai megoldását, valamint a hajózási biztonságához szükséges eszközrendszert foglalja össze, továbbá egyes vízterületekre helyi szabályokat állapít meg.

Míg a **vonalismeret** a pálya ismeretrendszere (**hol és milyen körülmények között** kérdésre ad választ), addig a **HSZ** az azon történő közlekedés fizikai/jogi kereteit tartalmazza (azaz a **hogyan kérdésre ad választ**).

A biztonságos és tudatos hajóvezetés mindkét alapismeret elmélyült tudását és együttes alkalmazását követeli meg.

2.1 Vonalismeret

Vonalismeretre – a hagyományos értelemben – olyan víziutakon van szükség, ahol a biztonságos hajózáshoz nem elegendő alkalmazkodni a kitézés jelzéseihez, mert a hajóút jellemzői jelentősen változnak a vízhozam (vizállás) változásával. Más vízterületeken elegendő a pálya fő jellemzőinek, valamint a műtárgyak elhelyezkedésének, főbb adatainak ismerete.

A **vonalismeret tehát a „hol és milyen körülmények között” kérdésre adandó helyes válasz** képessége.

Milyen elemek befolyásolják a kanyarulatban kialakuló cirkulációs áramlás mederalakító hatásait?

- a) A vízsebesség, a vízfelszín esése, a kanyarulat sugara, a vízoszlop abszolút magassága.
- b) A hajóút szélessége, a hajóforgalom sűrűsége, a légköri nyomás.
- c) A vízmélység, a kanyarulat középponti szöge, a légköri nyomás változási sebessége.

Mit értünk "keresztáramlás" kifejezés alatt a folyómederben zajló áramlásokkal kapcsolatban?

- a) A víziutak kereszteződésében fellépő áramlások összefoglaló neve.
- b) Egymást keresztező áramlások, amelyek kioltják egymást találkozáskor, vagy eltérő mélységi szinten kerülik egymást - az eltérő hőmérsékletű víztömegek találkozásánál jelentkeznek.
- c) A mederkeresztmetszet egyes részei között kialakuló nyomáskülönbség kiegyenlítésére kialakuló, a sodorvonallal 90 fokot megközelítő szöghelyzetű áramlás, amely a mederben található akadályok térségében jelentkezik.

A hajóútjellemzők alábbi csoportjai közül melyik változásai befolyásolják elsődlegesen az útitervet?

- a) Hajóútszélesség, forgalomsűrűség, kanyarulatok központi szöge, vízsebesség értékek szóródása.
- b) Meteorológiai viszonyok (szél, hullámzás, köd), átlagos vízmélység, mederteitás, vízfelszín esése, vízhőmérséklet.
- c) A gázlómélység, a vízsebesség, a szabad úrszelvény magassága, kanyarlati sugár, vizállás tendenciája, jégzajlás mértéke.